

בית מדרש

בשבילי המועד

403

שבועות תש"פ

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	8:07
Brooklyn, NY	8:00
Chicago, IL	7:57
Johannesburg, S. Africa	5:05
Lakewood/Deal, NJ	8:00
London, UK	8:50
Los Angeles, CA	7:39
Manchester, UK	9:09
Monsey, NY	8:02
Montreal, Quebec	8:15
Passaic, NJ	8:02
Toronto, Ontario	8:32
Yerushalayim	7:03
Zurich, Switzerland	8:54

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

שבת שבועות

ברכות התורה אחרי ליל שבועות

הניעור כל הלילה כתב המ"ב שיש ספק בבוקר לענין ברכת התורה ולכן ישמח מאחר.

והנה בס' מ"ז כתב רע"א שאם ישן ביום דיכול לברך בבוקר ממה נפשך. וע"ש ברע"א דאף שאומר אהבה רבה, ובהו יוצא ברכת התורה גם באהבה רבה בלילה מ"מ כתב רע"א שיש לברך דר"א דאהבה רבה פוטר רק מה שלומד על אחר וגם החולקים הרי כתב הב"י דמהני רק אם למד על אחר וק"ש לא מיקרי לימוד. ולכא' מונתו דלא נהגו בזה ללמוד מיד אחר שמונה עשרה, וכן מבואר בלשון המ"ב מ"ז ל"ח בסופו. אכן לכא' לכתחלה יותר ראוי ללמוד אחר שמונה עשרה וא"כ לא שייך מה שכתב רע"א משום ממה נפשך. ורע"א איירי במי שלא ידע ללמוד מיד אחר שמונה עשרה או במי שלא חשב שילמוד בלילה וחשב שישן ולכן לא למד אחר שמונה עשרה. וש"ר בס' הלכה סדורה, טבלאות על ש"ע א"ח, שהעיר בזה. וחי דוש הוא שהמ"ב תצ"ד ציין לדבריו במ"ב מ"ז, ומשמע דגם על ליל שבועות שייך דברי רע"א, ולכא' כיון שיועד שילמוד בלילה ראוי לו ללמוד מי אחר שמונה עשרה. ולכ"כ יקחלה משה עמ' סס"ד. ולכ"כ שאלת רב מהגר"ק שליט"א דלמעשה לא שייך עצה זו בשבועות.

ש"ר בס' שערי תורה בשם הגר"ז עמ' קס"א (ומבאר גם בס' עובדות והנהגות בריסק ח"ב עמ' ט"ז) שפעם לא יוכל לישן מחמת ספיקות א"כ יוכל לברך בבוקר אם לא ישן כלל. ואמר לו בנו ר' מאיר דלרע"א יוכל לברך. ואמר הגר"ז דהלא בלילה ברכתי ברכת אהבת עולם ויפטור בזה את הש"י נה שביום. ואמר לו בנו שרע"א מביא סברא זו ואעפ"כ פוסק שיש לברך בבקר. ואמר לו הגר"ז שביא רע"א לרבות בפנים וכן עשו ואז ישן הגר"ז. ולכא' נראה דעת הגר"ז נכון כמו שאמר מתחילה ואין ראייה מרע"א להגר"ז שהוא באמת ידע שילמוד אחר מעריב, והיה לו ללמוד מיד אחר מעריב. וצ"ל דמ"מ מאיזה טעם לא עשה כן הגר"ז. אכן לענין לכתחלה לכא' עדיין אין ללמוד ממעשה הגר"ז הל"ל, ויש לדון בדעת הגר"ז בזה. וצ"ב. וביעיקר דברי רע"א הנה פשיטא ליה דברכת אהבת עולם בלילה פוטר ברכה"ת, וע' פסקי תשובה ל"ח בשם עובר אורח מאדל"ת סי' מ"ז שמ סתפק בזה. וע"ש בהערות אדמו"ר מגור, שהעיר לפי רש"י ברכות י"א דיוצא באהבה רבה כי מבקש ותן בלבנו להבין, וא"כ לכא' לא שייך לענין אהבת עולם.

וע"ר יונה א' ע"א דפשוט לו דה"ה אהבת עולם, ולכא' דלא כרש"י, וכן העיר התל"ז מ"ו ה' בשאלת רע"א.

ולכא' דעת ר' יונה כערוה"ש מ"ז ט"ז שכתב כי אין לך אהבה יותר מנתינת התורה. ולכא' היה נראה דערוה"ש כר' יונה ולא כרש"י.

וע' ש"ע קל"ט קראוהו ולא אמר ברכה"ת יעלה ויאמר אשר בחר בנך, דלא גרע מאהבה רבה, ובמ"ב בשם מהרש"ל וב"ח ומ"א דמ"מ לא יצא אלא אשר בחר ועדיין יאמר אקב"ו לעסוק וכו'.

וצ"ע אמאי לא יצא לעסוק ומ"ש מאהבה רבה. ולכא' היה נראה לומר כי אהבה רבה אומר לשון ותלמדם וכו'. אך ק"ל לפי ר' יונה ורע"א דהרי יוצא גם עם אהבת עולם בלילה, וע' א"מ א"ח ח"א כ"א דאהבה רבה הוא עיקר נוסח בקשה לתורה ולכן יוצא הכל.

הערות ותגובות בלשה"ק ב באנגלית יתקבלו בריצון במייל
bishvillehalacha@themir.org

דברי הנהגות

רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תילתא, אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא (פסחים סח:).

פירש"י: שלמדתי תורה ונתרן ממתי.

מבואר שביקש רב יוסף מאכלים מיוחדים בחג מתן תורה כיוון שני תרומם ביום זה. וצ"ב מה היא הרוממות ועל מה השמחה.

בגמ' (שבת פח:): איתא שכשעלה משה לקבל את התורה אמרו מלאכי השרת לקב"ה "חמדה גנוזה שגנוזה לך 974 דורות קודם שנברא הער לם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם." וביאר הסבא מקלם שטענת המלאכים לא הייתה משום צרות עיין, אלא שסברו המלאכים שאין זה כבוד לתורה הגנוזה שתינתן לבשר ודם גש מיים, אלא ראוייה היא למלאכים הרוחניים.

טוב לי תורת פ"ך מאלפי זהב וכסף

ידועה ומפורסמת היא אהבת התורה היוקדת של מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל. עוד בשנות בחרותו, כתל מיד בישיבתו של הרידב"ז בסלוצק היה נותן סכום כסף הגון לכל בחור שהשמיע באזניו חידושי תורה. כל חייו המשיך בדרך זו ע"מ לשמוע עוד ועוד חידושי תורה וע"מ לעודד ולדרבן את הלומדים לעמול ולחדש עוד ועוד חידושים בתורה. גם כשכיהן פאר בראשות הישיבה המשיך לתת סכומי כסף נאים לכל מי שהשמיע בפניו חידוש טוב, ואפילו אם לא היה מתלמידי הישיבה.

בנוסף על הלימוד בעיון היה מעודד את תלמידי הישיבה לרכוש בקיאות בכל מסכת תורת הש"ס. באחת השנים בשמחת תורה הכ ריז הגרא"י זצ"ל כי בהתייעצות עם המשגיח הגה"צ רבי ירוחם זצוק"ל החליט להקים חבר רה מיוחדת של בחורים בישיבה אשר בנוסף על סדרי הישיבה הרגילים ילמדו בבין הסדרים עוד 500 דפי גמ' עם תס' במשך שנה, התלמי

דברי הימים

ובהמשך הגמ' איתא שענה משה למלאכים "מה כתיב בה כבוד את אביך ואת אמך, כלום אב ואם יש לכם, וכו' כלום קנאה יש ביניכם וכו' מיד הודו לו להקב"ה. וצ"ב: אמנם צדק משה בטענותיו, אך אין בהם תשובה לטענת המלאך כים שאין זה כבוד לתורה שתינתן לבשר ודם? וצ"ל: כוונת משה רבינו הייתה כפירש"י, שהתורה מרוממת את לומדיה והקב"ה נותן אותה לישראל כדי שיתרוממו. רוממות זו שייכת רק בבשר ודם שמתרומם ע"י התורה מעל ליצר הרע, אך היא אינה שייכת במלאך כים הרוחניים. זהו כבודה של התורה"ק, שית רוממו על ידה, דבר שלא שייך אצל המלאכים שאין להם יצר הרע.

זהו גם הטעם שביקש רב יוסף מאכלים מיוחדים לשמוח בחג מתן תורה, משום שיום זה שניתנה בו התורה הקד' הוא הגורם לרר ממות של לומדיה, וע"כ עיקר השמחה.

מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל

דים שילמדו בהספק זה ובתום השנה ייבחנו בהצלחה על לימודם, יקבלו פרס של 50 דולר (סכום זה היה שווה באותם ימים כ-400 זלר ט"י פולניים), סכום עצום באותם ימים. עשרות בחורים נרשמו למבצע זה, ואכן היו מתוכם כאלה שהצליחו לעמוד בו.

אהבה זו לתורה וללומדיה בדרך זו של עידוד התלמידים לעמול בתורה במושגים גבוהים ומרוממים (כפי שהגדיר זאת מרן רה"י הגאון רבי נחום פרצוביץ זצוק"ל), עברה כחוט השני אצל ראשי הישיבה זצ"ל. כך אצל מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי בנימין בינוש פינקל זצוק"ל אשר הקים ועודד את חבורת "לומדי דף ליום", וכך אצל מרן רה"י הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל אשר הוסיף והרבה "חבורות" בישיבה בכל מסכתות הש"ס, ועודד את הבחורים והאברכים ללמוד ולהבחן על תלמודם ולהוסיף בו עוד ועוד הן בכמות והן באיכות.

באחת השנים כשלמדו בישיבה מסכת כתר בות הכריז מרן רה"י הגרנ"צ זצ"ל כי כל מי שייבחן אצלו בכתב ובע"פ בסוף הזמן על כל המסכת יקבל פרס של 10,000 שקל. מבצע זה המריץ רבים מתלמידי הישיבה ללמוד כראוי את כל המסכת, ואכן היו תלמידים שנבחנו בהצלחה על כל המסכת אצל מרן זצ"ל.

פתח לבנו בתורתך נמסר בהיכל הישיבה הקד' בליל שבועות תשע"ט

לא ידיעות אלא הוא מעין מקור מים חיים, על תיקון המעשים יש לנו את ר"ה י"כ זה שייך יותר לידים ורגלים, אבל בשבועות אנו זקוקים ללב לרצון לחשקת התורה אם כאן חסר הכל מת, צבי וחמיד ורגיג דילאון בלעותא בכך מקבל והניא בעותא, המקום והאדם המסוגל לפעול ישועות זה עמלי התורה כי הלב פתוח כאן, מי שנשאו לבו להיות מוכתר בכתר תורה לא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת אומר הרמב"ם (הל' ת"ת) אם תעלה מחשבה זו על לבך שיקבץ ממון ויקרא אין אתה זוכה לכתרה של תורה לעולם.

חשבתי דהנה צ"ב מדוע בשבועות אומרים זמן מתן תורתנו שהתורה היא שלנו ואילו בכל התפילות אומרים השיבנו אבינו לתורתך והאר עינינו בתורתך פתח לבי בתורתך ונתן לנו את תורתו שהתורה שהיא של הקב"ה. ונראה דכ"ז שאנו מבקשים סיעתא על תורה ודאי אנו מיחסים התורה לקב"ה כי באמת הכל הוא סיעתא ממרום ואף שהקב"ה מיחסה אלינו היא תורה דיליה אבל זו מענותנותו ית' שנותן עצמו עם התורה אבל ודאי אנו מיחסים הכל לסיעתא דשמיא כי התכלית הוא לידבק בקב"ה, ואין טעם לבקש האר עינינו בתורתנו אחר שהיא שלנו מה מקום לבקש ע"ז, אבל קודם מ"ת אף שהיא עדיין בשמים מרוב אהבה אנו מיחסים אותה אלינו כאילו היא שלנו, זה מראה על אהבת התורה, וכן מסופר על הגר"ש בשנה האחרונה רצה ללמוד שוב בכורות שהיתה חביבה מאוד עליו, ואחר מסכת ר"ה למדו בכורות, ולקחו ממנו הגמ' ר"ה ונתנו לו הבכורות, ומיד כשראה הגמ' התנפל עליה כמוצא שלל רב והאנשים התרגשו עד דמעו לראות איך חטף את הגמ', כן אנו כביכול מתנפלים על התורה כאילו היא כבר שלנו כילד שמיחס האפיקומן כאילו שלו אף שעדיין לא קיבלה, והן הן הדברים כי התורה אינה חכמה שכלית אלא יסודה בלב ובאהבה וקניני התורה שאדם יגע בה כן היא נקנית לו משום שכמה שהוא נותן עצמו וכל האהוב

מן היס. אומר רש"י שלך קשה משלהן מפני שלבך פתוח כאולם ואילו שמשתני היית למד תורה הרבה. ר"ע הגדול שהיה דורש על כל קוץ תילי תילים של הלכות, הרי לבו כלב הראשונים אילו היה לו עוד שימוש אצל ר"א היה לנו עולם אחר לגמרי, מה סוד הלב.

ונראה שהרי תורה אינה סתם חכמה אלא חכמה אלקית, וצריך לזה מדות ויר"ש, כמ"ש בשבת לא: אר"ל אמונת זה סדר זרעים עתיך זה סדר מועד, חסן זה סדר נשים ישועות זה סדר נזיקין חכמת זה סדר קדשים ואפ"ה אי יראת ה' היא אוצרו אין אי לא לא. אם אין ד"א אין תורה. כי התורה היא אישיות ומציאות של רוח קדושה ודעת אלקים, (בסנהדרין צט) א"ר יצחק בר אבודימי נפש עמלה עמלה לו, הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר, תורה מחזרת על אכסניא שלה. כי התורה אינה חכמה אלא קדמה לעולם ב' אלפים שנה, אלא היא תכלית השכל הזך והקדושה שהשכל והנפש הבהמית שלנו מתקדשת ודבק באלקות ממש, זה בלתי אפשרי להבין תורה ולקבל דעת תורה זה רק מי שהנפש שלו זכה התורה מבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה, לא יעזור שכל של רעק"א צריך את הלב של רעק"א, להיפך אם אין את הלב הרי אותה תורה עצמה היא סם מות, לזה צריך להשחיר פניו כעורב, צריך לזה אהבה ותשוקה, לפעמים הסוגיא קשה מאוד העצה היא מה שהאור שמח ועוד עשו לשפוך דמעו על אהבת התורה, וממילא תבא הבנת התורה. הגר"ש אלישיב זצ"ל כל בוקר 22 אחרי ברכת התורה שהיה מעמד של התרפקות בכ"מ שהיה מתפלל על תורה, היה אז מנגן וחוזר שוב ושוב במתיקות וטעם גן עדן מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי עם טיפה לב אין שום יחס בין ראשונים לאחרונים, בסוף סוטה משמת ר"ע בטל כבוד התורה. וברש"י שהיה נותן לבו לדרוש כל קוץ וקוץ של כל אות וזהו כבוד תורה גדול שאין בה דבר לבטלה. זה מה שחסר מר"ע הרי כל התלי תילים אינם, אלא כ"ז תוצאה מלבן של ראשונים, זהו כבוד התורה זה

וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ, הבריאה כולה רועדת ארץ יראה ושקטה, הדבר הזה חוזר כל שנה, כרובין קבל גלגלין מרוממין באושתא, כל אופני הקודש והכרובים מתנשאים לעומת שרפים וגלגלים בקול אדיר וחזק, למחזי באנפא עין כות גירי קשתא, לזכות לראות בעיניהם מראה דמות חצי נגה הקשת. נהים כל חיל מרומא מקלסין בחששתא, נהמת כל צבא מרום המשבחים בפחד. מה קרה מה כל המהפכה צבי וחמיד ורגיג דילאון בלעותא הקב"ה חושק וחומד ומתאוה שיתיגעו ישראל בעמלה של תורה, הקב"ה מכניס אותנו לחופה עין לא ראתה למעלה מכל המלאכים שהם רק אחר ג' תיבות קדוש הם נשרפים ואנו שותפים במעשה בראשית אחותי רעיתי זה חיל ורעדה נורא נוראות. מה דודך מדוד שככה השבעתנו.

המפתח של חינוך הבנים ושל כל הצלחה בתורה נמצא בתפילה הוא יפתח לבנו בתורתו, פתח לבי בתורתך, מדוע נחוץ הלב לתורה היה יותר מתאים המח חננו מאתך דעה בינה והשכל, לב יותר שייך לרגש דבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה, שלמה המלך ביקש ונתת לעבדך לב שומע לשפט את עמך להבין בין טוב לרע, והקב"ה נתן לו הנה נתתי לך לב חכם ונבון, ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, ובעירובין נג. א"ר יוחנן לבן של ראשונים כפתחו של אולם ושל אחרונים כפתחו של היכל ואנו כמלא נקב מחט סידקית, מחט לעומת מ' אמה זה בלי שום יחס, ובסנהדרין סח מעשה שעלו חכמים לבקר את ר"א שהיה חולה, אמר להם למה באתם, א"ל ללמוד תורה באנו, א"ל ועד עכשיו למה לא באתם, א"ל לא היה לנו פנאי, אמר להם תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן, א"ל ר"ע שלי מהו, א"ל שלך קשה משלהן, נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי לכם שתי זרועותי שהן כשתי ספרי תורה שנגללין, הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי, הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבתי אפילו ככלב המלקק

שממשמש בדד מוצא בהן חלב כ"ז שהוגה בהן מוצא בהן טעם הוא גורם שיתחדש השפע. בתדב"א פי' אשרי מי שמתחדשים ד"ת על פיו ודומה כמי שמשמיעין אותו מהשמים. וא"ל כך אמר הקב"ה בני בונה לי ביהמ"ד ששכר גדול יש לי באוצרי שלך הוא. ובשבילך אני מציל את ישראל. זה שוה יותר מכל הצלת נפשות. הגר"ח מואלאזין כתב כל תפילותי מעודי הייתי נותן עבור דין א' מחודש מהגמ'. איזה אטמוספירה. שאם היו בנ"א מרגישים מתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב מלא עולם כסף וזהב בעיניהם למאומה, שנזכה למתיקות התורה לאור הגנוז ולקבלת התורה באהבה כאיש אחד בלב אחד, שיפתח לבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו בלבב שלם, מה יפו דודיך אחותי כלה, מה טובו דודיך מיין וריח שמניך מכל בשמים. כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

איזה פרחים ואיזה מאכלים היו חביבה כלה בשעת חופתה. ראו איך גדולי ישראל התרפקו על אהבתה, בישיבה של החת"ס התרפקו בשבועות בבוקר 3 שעות באהבה רבה רוח הקודש אפשר לקבל, החזו"א היה חוזר על משנה אחת 6 שעות רצוף, הגר"ז אמר כל חידוש לרב שך דאי' בשיר השירים דבש וחלב תחת לשונך מי שאינם עריבים על שומעיהם נח לו שלא אמרם הוא יודע לרקוד עם זה. שהסבא הרה"י הגרא"י זצ"ל אמר שיבא למעלה עם 273 שטיקלך תורה על ישר"מ לא שלו אלא של אחרים זה אינו זכרון ולא גאונות אין שום גאון שזוכר של אחרים אלא זו אהבת התורה ולומדיה, הרוגצ'ובר אמר על האו"ש שכל רגע נראה כאילו פרצה דליקה בביתו ומגלה כוחות על טבעיים בלימוד תורה, בעירובין נד, מה תאנה זו כ"ז שאדם ממשמש בה הוא מוצא בה תאנים אף ד"ת כ"ז שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם, ולמה כי זה לא מתבשל בב"א (רש"י עפ"י חז"ל) נוצר תאנה יאכל פריה. וכן בתינוק כנ"ל

לו עבור התורה כן התורה נותנת כל מחמדיה עבור אוהביה, ומטבע הברכה של תורה היא אהבה הבוחר בעמו ישראל באהבה אוהב עמו ישראל, כי והערב נא הוא הוא המעשה קנין של תורה, ועיקר תכלית התורה שיהא תורה דיליה שהוא עצמו יהפך להיות חפצא של תורה וזה תלוי בלב לא במעשים ולא בידיעות וכשרון.

גם מעניין מה ענין לאכול מאכלי חלב מה מעניין שלא היה מה לאכול כי לא היה כלים בשרים הלא העיקר מה קבלנו וכי צריך להנציח את העצב שלא היה בשרי יום אחד, ואם עשיר גדול נתעשר ועושה סעודה כל שנה וביום שנתעשר אוכל לחם יבש פת במלח, וכי זה מה שיש לזכור הלא עתה עשיר הוא ויש לו מעדני מלכים. ונראה דחתן וכלה זוכרים כל פרט מהפגישות הראשונות וימי הנישואין מה שתו ומי הגיש ומה אמרו אז, ע"כ כשעוסקים בסוגיא של מאורשה של אחותי רעיתי כלל ישראל מנציחים המעמד

אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך

המוחזקת מהאבות שמכחה ניתן להעמיד משכן לה' ולזכות להתקרב אליו.

עי' בדבריו שם שמביא דברי חז"ל במדרש (תנחומא פ' צו): זש"ה אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך (תהלים סה ה), אשרי מי שבחרו הקדוש ברוך הוא, אעפ"י שלא קרבו, ואשרי מי שקרבו אעפ"י שלא בחרו, ואיזה זה שבחרו זה אברהם, שנאמר אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם וגו' (נחמיה ט ז), אבל לא קרבו אלא הוא קרב את עצמו. יעקב בחרו הקדוש ברוך הוא, שנאמר יעקב אשר בחרתיך (ישעיה מא ח), ואומר כי יעקב בחר לו יה (תהלים קלה ד), ולא קרבו אלא הוא קרב את עצמו, שנאמר ויעקב איש תם יושב אהלים (בראשית כה כז), עי"ש. מבואר במדרש הדברים הנ"ל שהם ב' מעלות נפרדות הבחירה והקירבה, ויש 'בחירה' בלא 'קירבה' ויש 'קירבה' בלא 'בחירה'. ועוד לימדנו המדרש שיעקב אבינו ע"ה שלא קירבו טרח לקרב עצמו להקב"ה, ואיך קירב את עצמו, על ידי 'יעקב איש תם יושב אהלים'.

הדרך כדי לזכות ל'קירבה' - שהקב"ה יקרב אותנו להיות מיושבי המלכות המסתופפים בחצר המלכות מרואי פני המלך, הוא לקרב את עצמו, להשתוקק לקירבת ה'. והדרך איך מתקרבים 'מוחזקת לנו מאבותינו', שהוא מי שדבק במעלת 'יושב אהלים'. עי"כ דברי הגרא"י ברזל זצ"ל.

ד. מעלת 'יושב אהלים', יש בה כמה בחינות. תחילת כל ההדגשה היא שהוא 'יושב אהלים', לא רק בא ללמוד באהל אלא 'יושב' אהל, שה'ישיבה' שלו היא ב'אהל'. אדם יוצא למלאכתו ולעבודתו עדי ערב, אבל אין זה הישיבה שלו ומקום קביעותו, אלא קביעותו ומקומו בביתו ורק שהולך להביא לחם חוקו. אצל ה'יושב אהלים' אהלי התורה הם ה'מקום' שלו, קביעותו היא באוהל.

זוהי ההדגשה במה שאנו אומרים ג' פעמים כל יום 'אשרי יושבי ביתך', ואיננו אומרים 'אשרי באי ביתך', דהיינו אשרי מי שהוא מ'יושבי' ביתך, שהמציאות שלו שייכת לבית ה', אינו רק 'בא לבית השם' אלא שכל השייכות והקביעות שלו היא בבית ה'.

שתי הבחינות של 'בחירה' ו'קירבה'. ומבאר הגרא"י, ש'בחירה' היינו שהמלך בוחר באחד המתאים לתפקיד הנדרש לצורך המלכות, וכגון יוסף שראהו פרעה מתאים לניהול עניני המלוכה ומינהו למשכיר לכל ארץ מצרים, אולם זוהי 'בחירה' ולא 'קירבה', פרעה לא הכניס את יוסף לביתו להיות ב'קירבת המלך', בשביל לזכות ב'קירבה' צריך להיות מתאים לנימוסי המלך ולצורת החיים של המלך, ורק אז יכול להיות בקירבת המלך.

כשעם ישראל קיבל את התורה הוא נבחר לתפקיד, שהוא ממלא את היעוד של כל הבריאה, לגלות את כבוד שמים בכל העולם, ולהביא את כל היקום לתכליתו ותיקונו, זהו ה'תבחר' של כלל ישראל. אולם מלבד זאת בפרשתנו נתחדשה לכלל ישראל זכות מיוחדת ל'תקרב' - להיות קרובים למלך, לחנות סביב למשכן מקום השראת השכינה, ואיתא במדרשים שחניית ישראל בדגליהו הוא דוגמת מחנה שכינה של מלאכי מעלה, נמצא שעל ידי ה'סביב למשכן יחנו' בחניית הדגלים היתה חניית כלל ישראל בבחינת מחנה שכינה.

ועל זה הוא שנתקנאו אומות העולם בישראל שמלבד ה'בחירה' שנבחרו להיות מקבלי התורה - ממלאי התפקיד, עוד זכו ל'תקרב' לקירבת ה' להיות מיושבי בית המלכות והם חלק ממחנה השכינה, וזוהי היתה קנאתם של אומות העולם.

תשובת הקב"ה לאומות 'הביאו לי ספר יוחסין שלכם', היינו שזכיייתם של ישראל מכח 'יוחסיהן' היא. וענין זה מבואר בפסוק בשירה 'זה קלי ואנוהו אלוקי אבי וארוממנהו' ופירש רש"י שם 'ואנוהו' מלשון נוח - נוח שאנו, והמשך הפסוק 'אלוקי אבי וארוממנהו', ומבאר רש"י 'לא אני תחילת הקדושה, אלא מוחזקת ועומדת לי הקדושה ואלקותו עלי מימי אבותי'. הזכיה של עם ישראל לבנות נוח לד' - מקום להשראת השכינה בתוכם היא מכח הקדושה המוחזקת בהם מהאבות הקדושים, ורק מכח ההמשך של התכונות של האבות הקדושים אז יש את האפשרות להעמיד נוח לקב"ה.

ד. מעתה יש להתבונן מהי הקדושה

א. אחרי תקופה קשה בה היינו במצב של 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' זכינו בחסדי ה' לחזור להסתופף בחצרות ה', ועל כך אנו מודים ומהללים על חסדו הגדול שנתן לנו את האפשרות לחזור לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. צריך להתבונן במצב הזה מהי חובת השמירה המוטלת עלינו כדי לשמור את הזכיה הזו, שתתקיים בידינו הישיבה בחצרות ה'.

רבותינו גדולי הדור שליט"א כתבו שיש להרבות ולהזהר בכבוד בתי כנסיות ובתי מדרשות, היינו לדעת להעריך את רוממות המקום של בתי כנסיות ובתי מדרשות, את השראת השכינה שחופפת שם, ובזה יעלה בידינו לשמר את הזכות הזו. כבוד בתי כנסיות היינו שמירת מורא מקדש, זהירות מדיבורי חול וזהירות בכבוד המקום, אבל כבוד בתי מדרשות אצל הלומדים מתבטא באופן אחר וכמו שיבואר.

ב. בפרשת במדבר בילקו"ש בתחילת הפרשה (רמז תרפד) מובא מדרש, 'בשעה שקיבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקדוש ברוך הוא אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם - שנאמר הבו לה' משפחות עמים - כשם שבני מביאין - ויתלדו על משפחותם - לכך מנאם בראש הספר הזה אחר המצות [שנאמר - בסוף ויקרא] אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני, ואחר כך וידבר ה' במדבר סיני שאו את ראש כל עדת בני ישראל, שלא זכו ליטול את התורה אלא בשביל היוחסין שלהן'.

ולכאורה המדרש הזה מוקשה מאוד [וכבר עמד עי"ז בדרשות מהרי"ט], שהרי חז"ל אמרו שהקב"ה החזיר על כל אומה ולשון ולא קיבלוהו ורק ישראל קיבלו את התורה, ומהי הקנאה 'מה ראו להתקרב יותר'. וביותר, מה שאמר להן הקב"ה 'הביאו ספר יוחסין שלכם', והרי הקב"ה חיזר באמת על כל האומות והיאך תלי המדרש ב'ספר יוחסין'.

ג. נקדים פירושו של הגרא"י ברזל זצ"ל (בספרו עיוני רש"י במדבר בהקדמה). על מה שנאמר (תהלים ס"ה) 'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך', הפסוק מדבר בשני מעלות 'תבחר' ו'תקרב', ויש להתבונן מהן

אדם שהישיבה שלו בבית המדרש אינה רק בעראי בעלמא, אלא כל הקביעות שלו היא בבית ה' הוא 'יושב אהלים' שזוכה לקירבת ה'.

ואיתא בגמ' ברכות (ח' א') הכי אמר רב חסדא: מאי דכתיב אהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב - אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. והיינו דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. וכתב בת' רבינו יונה שם, 'כלומר ששם קביעות התורה וההוראות בכל יום יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שלומדים בהם לפי שעה דרשות או פסוק, מפני שהמקומות הקבועים הם במקום בית המקדש, כדאמרינן מיום שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, וכמו שהמקדש חביב יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, כך מקום קביעות התורה חביב משאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שאינם קבועים'.

מבואר מדבריו שהמקום הנבחר להשראת השכינה הוא מקום שיש בו 'קביעות של תורה'. הקירבה של הקב"ה אלינו היא מתוך הקביעות של התורה. ולא בכדי נקבע כך שמה של 'ישיבה', להורות שהיא מקום שמתמסרים בו לעסק התורה בקביעות, זוהי ישיבה.

אם אנחנו רוצים לחפש את קירבת ה', התפקיד שלנו להתחזק להיות 'יושב אהלים' לא רק 'באי' אהלים, אם באים לביהמ"ד וכל זיק של רטט מוציא החוצה אין זו ישיבה. 'ישיבה' בבית ה' היא קביעות בבית ה', כשמתנתקים מהעולם ומכל הסובב ומשקיעים את הראש בלימוד. זהו 'יושב אהלים' המחפש את קירבת ה'.

הישיבה בחינה נוספת ב'יושב אהל', יש מכתב של ר' ירוחם (דעת חכמה ומוסר סוף ח"ג) שכתב לבוגרי הישיבה שהתאספו בלודז' לשמר את מה שקיבלו מהישיבה. בישיבה יש הרבה דברים שהם חומר, אבל הם רצו לקבל אל תוכם את צורת הישיבה, כמו ששולחן מורכב מעצים אבל מהותו היא הצורה שלו שעשו ממנו צורת 'שולחן' כך הם רצו לעמוד על מהות הישיבה וצורתה. מהי צורת הישיבה, 'התבוננתם בהצורה היותר נכבדה ועיקרית מהישיבה ולקחתם זאת לעצמכם אף בכל מקום שאתם נמצאים כדי להיות תמיד עם הישיבה...מי כמוכם יודע צורת ישיבתנו בכללה מהי, ללון בעומקה של הלכה והלימוד בעיון רב'.

ומסביר שם באריכות 'שניתן לעם ישראל התורה הק' שעל ידה יכירו להקב"ה ביתר עוז, ולהתדבק בדרכיו. אם אם לא ישכיל לירד בהרחבת הדברים בעיון רב ובעומקם של דברים, איך יכיר להקב"ה שהוא נקרא טמיר ונעלם, טמיר דטמירין. ואם שכלו אינו זך בגדר דק מן הדק איך ובמה יכיר אותו'. כדי להגיע להשגות בעבודת ה', בדבקות בה', בהכרה בקב"ה שהוא טמיר ונעלם, צריך לחדד השכל בעיון התורה.

ומסיים שם 'הרי שתכלית קבלת התורה רק לעסוק בעיונה וללון בעומקה של הלכה', ומביא ע"ז מדרש (ויק"ר פ"ג), 'קרא אדם ולא שנה עדיין בחוץ עומד, שנה ולא קרא עדיין בחוץ עומד, קרא ושנה ולא שימש עדיין תלמידי חכמים, דומה למי שנעלמו ממנו סתרי תורה'. קרא ושנה הם קליטה חיצונית של התורה, שעוסק במקרא ובמשנה, אבל לא שימש ת"ח, היינו שלא חדר לעומקה של הלכה לדעת את טעמי התורה, ומציאותו עדיין איננה מציאות של תורה ולכן עדיין בחוץ הוא עומד.

זוהי בחינה נוספת של 'יושב אהלים' שהוא 'יושב בפנים' ולא 'עומד בחוץ', שהמציאות שלו היא מציאות של תורה, ומלמדנו ר' ירוחם שהדרך לזכות לזה הוא 'לחדד את שכלו בהרחבת העיון ולירד לעומקן של דברים'.

'ישיבה בפנים' היא שהאדם לוקח את עצמו - את האישיות שלו - ועושה ממנה תורה, החיבור העמוק לתורה הוא שאינו לומד בגירסא בעלמא בגדר קרא ושנה, אלא הוא מפנים את הדברים ומעייין בטעמי תורה, כשלומד לעומקן של דברים בעיון השכל הלימוד נכנס אל תוככי תוכיותו ואז הוא 'יושב בפנים'.

כך הוא סיום דבריו שם: "ואתם חברים אהובים יפה כיונתם, אמנם כן שזאת היא צורת ישיבתנו הק' להרחיב העיון, ולחדד השכל תמיד, לקיים ושננתם לבניך שיהיו דברי תורה מחודדין בפיך. ומי יכול להתבונן בגודל מעלת הדברים שיהיה האדם משכיל בכל דרכיו ולא לחיות חיי פשוט". צורת ישיבתנו היא להתרומם לשנות את עצם מציאותו להיות 'אדם משכיל', וכשזוהי מציאותו והווייתו בהכרח שזה מתבטא 'בכל דרכיו'. ע"י עיון התורה וחיודד השכל נשתנה כל מהלך החיים שלו מחיי פשוט למציאות של רוממות בעצם החיים, רוממות של משכיל בכל דרכיו.

ו. בפרשתנו התייחד המנין של שבט לוי מכלל השבטים, שכולם נמנו מגיל עשרים

ומעלה ושבט לוי מבן חודש, וביאר רש"י, 'מבן חודש ומעלה, משיצא מכלל נפלים הוא נמנה ליקרא שומר משמרת הקדש', ומקור דברי רש"י הם מקרא מפורש בסוף הפרשה (פ"ג פסוק כ"ח) במנין בני קהת, 'במספר כל זכר מבן חדש ומעלה שמנת אלפים ושש מאות שמרי משמרת הקדש'.

אמנם לכאורה צ"ב הרי 'משמרת הקודש' של הלויים היא מגיל שלושים עד גיל חמישים והיאך נמנו ליקרא ממשמרת הקודש כבר מגיל חודש ומעלה. ומפרש המהר"ל (גו"א) 'כי הוא נקרא לגיון של מלך וברוב עם הדרת מלך, ולפיכך נקראו שומרי משמרת הקודש משעה שיצאו מכלל נפלים'.

לכאורה מכוון דבריו, שמעלת בני לוי שנקראו 'שומרי משמרת הקודש' אין זה משום שמבצעים בפועל את התפקיד המוטל עליהם לשמור את המקדש, אלא במה שהם 'לגיון של מלך', שהם בעצמיותם עומדים בקירבת ה' ומוכנים שיתהדר ויתנשא על ידם כבוד המלכות, [ובאמת אף שמירת המקדש מבואר ברמב"ם שאינה לצורך שמירה מלסטטים וכדו' אלא הוא לכבוד המקדש]. עבודת ה' שהתייחדו בה הלויים אינה 'תפקיד' שעליהם לבצע, את ה'מלאכה' הם עושים רק מגיל שלושים עד חמישים, אלא ייחודם במה שעצם המציאות שלהם היא קירבת השם, והשמירה בפועל אינה אלא פועל יוצא מהמציאות שלהם בתורת לגיון של מלך.

ולא שבט לוי בלבד אלא כל מי שהבינו מדעו ונשאו ליבו להבדל ולעמוד לפני ד' לשרתו הרי הוא צריך לשנות את עצם מציאותו להיעשות לגיון של מלך, והדרך לזה היא חיודד השכל בעומק העיון, כי כשהוא מחבר את שכלו ודעתו לתורה הרי כל מציאותו תורה עד כדי שהוא ואורייתא חד הוא.

כשנתחזק בישיבת אהלים, הן מצד הישיבה בקביעות ובשקיעות, שמקור החיות יהיה במקום התורה בקירבת השכינה, והן מצד שנחפש את טעמי התורה להתחדד בעומקה של הלכה עד שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך, זהו קיום ה'לגיון של מלך', וזוהי ההתקרבות הבאה מצדנו המוחזקת לנו מאבותינו, ונזכה על ידי התקרבות זו שהקב"ה יחוס עלינו ויקרב אותנו ויתקיים בנו מה שנאמר 'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך', שנוכל להמשיך לשבת ולחזות בנועם ה' במקום הקביעות בישיבה הקדושה - מחנה שכינה.

Shavuos

Harav Hagaon Yosef Elefant shlita

I hope you're all doing well in these trying, confusing, and difficult times, and I hope everybody is safe.

We all know the famous teaching of Chazal that before Mattan Torah, Hakadosh Baruch Hu came to the nations and offered them the Torah. Eisav responded that the Torah says לא תרצח, and we can't do that. Yishmael said that the Torah says לא תגנב – it's not our cup of tea. And Klal Yisrael undertook it.

The general— perhaps superficial — understanding is that before the nations would agree to accept the Torah they wanted to know what they were signing up for, and when they heard the details they said, "It's not for us, we don't believe in לא תרצח or לא תגנב."

The *Shem MiShmuel* offers a completely different explanation, one that broadens our understanding of Mattan Torah in general.

The Gemara (*Shabbos* 88) relates that when Klal Yisrael declared *naaseh v'nishma*, they merited two crowns, one corresponding to *naaseh* and one corresponding to *nishma*. What connection is there, asks the *Sfas Emes*, between the *kabbalah* of *naaseh v'nishma* and the crowns?

The Gemara reveals to us that the tremendous *chiddush* in the *kabbalah* of *naaseh v'nishma* didn't lie in the fact that Klal Yisrael signed a blank check and accepted the Torah without knowing what was involved. Rashi says there that the *chiddush* and *gadlus* of *naaseh v'nishma* was that Klal Yisrael made a commitment without knowing if they would be able to fulfill it. They had to reach above themselves, and it wasn't clear that this was even in their league. So the challenge of Kabbalas HaTorah wasn't so much that they signed something without knowing what they were getting themselves into, or something that they didn't agree with or want — the challenge was: who said they could do it?

In proclaiming *naaseh v'nishma*, Rashi says, Klal Yisrael relied on Hakadosh Baruch Hu to grant them the *kochos* to fulfill their commitment, even if it was hard and out of their league, an idea reflected in the words: בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חקי חיים.

The foundation of *naaseh v'nishma* was Klal Yisrael's stretching themselves beyond their natural limitations and agreeing to something that seemed almost impossible. But they reached up; in the words of the *Sfas Emes*, they undertook something that was יותר מכוחם, over and above

their natural abilities. The *Sfas Emes* and MaharaI both explain that a crown, which is worn above a person's head, represents something that is beyond his level. When Klal Yisrael proclaimed *naaseh v'nishma* and committed to doing something that was outside their natural limitations, says the *Sfas Emes*, Hakadosh Baruch Hu granted them a level of Torah that was above their heads: a crown. That is the meaning of Chazal's teaching that when Klal Yisrael said *naaseh v'nishma* they merited two crowns.

The *Shem MiShmuel* says that when Yishmael and Eisav responded that they can't accept the Torah because it contains the prohibitions of לא תרצח and לא תגנב, they weren't expressing an ideological opposition to accepting the Torah. Rather, they were saying that it's against their nature: "We'd love to take the Torah, but there's nothing we can do — we're not people, and as wonderful as the Torah is, we can't step out of our limitations. This is who we are, and we just can't do it."

Klal Yisrael, on the other hand, said, "We don't know how we're going to do it, but we're going to be able to do it" — an expression of וְיָגִיבָה לָבוֹ בְּדַרְכֵי ה'. This is reminiscent of the Ramban's explanation in Parshas Vayakhel of the term כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ לָבוֹ: He says that these people came to Moshe Rabbeinu and offered to do the labors required for the Mishkan even though they didn't know how to do this work; nobody had taught them. The Ramban differentiates between *nedivus lev* — referring to those who gave — and those who are described as כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ לָבוֹ: people who lift themselves up. This latter group, says the Ramban, found inside themselves the ability to do this work, and they came to Moshe Rabbeinu and offered to do whatever he needed.

The Ramban does not mean that all of the sudden these people discovered new skills that they didn't know they had. Rather, he applies to them the *passuk*: וְיָגִיבָה לָבוֹ בְּדַרְכֵי ה'. Although they felt they couldn't really do it, they lifted themselves up and found inside themselves the ability to be more than what they were. The concept of וְיָגִיבָה לָבוֹ בְּדַרְכֵי ה' means that a person has in his very nature the potential to go further, to be more, to *shteig*, and not to be limited to what he is. That's the idea of נִשְׂאוֹ לָבוֹ — I can lift myself above my situation.

Similarly, the Rambam (*Hilchos Talmud Torah* 3:6) writes, regarding the mitzvah of learning Torah: מִי שֶׁנִּשְׂאוֹ לָבוֹ לְקִיּוּם מִצְוַת זֶה כְּרֹאֵי וְלֵהִיּוֹת: מוֹכֵתֵר בְּכֹתֵר תּוֹרָה. Why does he use the term נִשְׂאוֹ לָבוֹ in reference to the

keser Torah?

The answer is that the term נְשִׂאוֹ לְבוֹ, as the Ramban teaches, refers us to a scenario in which a person raises himself out of his normal condition and transcends his usual limitations, like those who had never mastered the skills needed for the Mishkan but found that they had the ability within themselves to carry out these tasks anyway. That's *keser Torah*. Just as when Klal Yisrael said *naaseh v'nishma* they reached over and above their natural *kochos* and therefore merited the crowns of Torah, every person who's נְשִׂאוֹ לְבוֹ and doesn't allow himself to be boxed in because he knows that he can do more and that he has more potential inside him. This נְשִׂאוֹ לְבוֹ is the result of a spiritual awakening — וַיִּגְבֶּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה' — and reflects the recognition that a person is capable of bringing forth from inside himself more and more.

This, it would seem, is the meaning of the idea that the *avodah* of Sefiras Ha'omer is to go from being a *beheimah* to being an *adam*. Sefiras Ha'omer is counted from the time of the offering of the Korban Ha'omer, which was barley, animal fodder, until the time of the Korban Shtei Halechem on Shavuot, which was wheat — human food. What connection is there between Kabbalas HaTorah and the *avodah* of moving from beast to human?

The Maharal (*Tiferes Yisrael* ch. 3) notes that the word בְּהֵמָה, animal, comprises the words *bah mah* — what you see is what you get, or, as they say in Hebrew, זה מה שיש. An animal can't grow past what it is; it has no potential to become more, as the Gemara in *Bava Kamma* teaches that שור בן יומו קרוי שור. A day-old bull is already a fully developed bull, with no future and no potential. *Adam*, on the other hand, derives his name from the *adamah*, says the Maharal, because *adamah*, earth, represents potential for growth. That's the essence of a human being, and what

allows a person to continually *shteig* and go further is that he possesses wellsprings and inner capabilities that can be brought out.

Ameilus baTorah, says the Maharal, is meant to bring out the potential inside of us. A person has the ability to grow and propel himself past his own limitations, and he can *shteig* and undertake projects that he wouldn't believe he could do. That's the concept of *naaseh v'nishma*, the concept of going from a *beheimah* to an *adam*. A person's who's boxed in and can't go further than where he is stagnates spiritually, like a *beheimah*. Such a person is not capable of true Kabbalas HaTorah, because Kabbalas HaTorah required undertaking something that was beyond our limitations. Klal Yisrael went from *beheimah* to *adam*, from a state of spiritual stagnation — *bah mah* — to a state of *adamah* and נְשִׂאוֹ לְבוֹ, reaching further by undertaking something that was a little over their heads because they knew that they have within themselves the potential to grow. Mattan Torah was the result of people realizing their potential and entering a growth curve on a steady basis.

Likewise, every person who reaches above themselves is *zocheh* to *keser Torah* and receives a *shefa* of Torah from Hakadosh Baruch Hu that is over and above his natural situation.

In the situation we're all in now, we've seen that Klal Yisrael has been able to step out of the box and reach for new levels of *shteiging* and learning and *dveikus baTorah* that perhaps beforehand we thought wasn't possible. The challenge now is going to be how to retain that נְשִׂאוֹ לְבוֹ and hold onto the skill of knowing that we can do more. And with that, we'll be *zocheh* to the same crowns of Torah that Klal Yisrael were *zocheh* at Mattan Torah through *naaseh v'nishma*.

Gut Yom Tov.